

Türkiye Kulüpler Arası Tekvando Şampiyonasına Katılan Sporcuların Çok Boyutlu Sportmenlik ve Empatik İlişkilerinin Karşılaştırılması

Mehmet KUMARTAŞLI

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1301854>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Süleyman Demirel
Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi,
Isparta/Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye Kulüpler Arası Tekvando Şampiyonası'na katılan sporcuların çok boyutlu sportmenlik ve empatik ilişkilerinin incelenmesidir. Çalışmamıza 174 erkek ile 176 kadın olmak üzere 350 sporcu katılmıştır. Çalışma verileri elektronik ortamda Google Formlar kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılan sporculardan cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, spor yapma yılı gibi değişkenlere yönelik Kişisel Bilgi Formu ile veriler toplanmıştır. 1997 yılında Vallerand ve diğerlerinin geliştirdiği çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeğinin "(Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale-MSOS)" Türkçe uyarlaması olan "Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği" (Sezen-Balçıkanlı,2010) kullanılmıştır. Kullanmış olduğumuz bir diğer ölçek ise Dökmen'in 1988 yılında geliştirdiği "Empatik Eğilim Ölçeği"dir. Verilerin analizinde, "Independent Samples T-Test" ve "One-Way Anova Testi" kullanılmıştır. Değişkenler arasında farkı bulmak için Post Hoc Testlerinde Bonferonni Testi uygulanmıştır. Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik ve empatik eğilim durumları arasında ilişki durumunu belirlemek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre çok boyutlu sportmenlik yönelimi ve empatik eğilim düzeylerinde farklılık saptanmazken $p>0.05$, spor yapma yılı ve yaş değişkenimde anlamlılık bulunmuştur $p<0.05$. Uygulanan korelasyon analizi sonucunda ise çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasında ilişki olduğu görülmüştür ($r=.333$, $p=.000$, $p<0.01$). Sonuç olarak, katılımcıların yüksek motivasyon seviyeleri ile sporu hayat tarzı olarak benimsemeleri, sosyal davranışlarını geliştirmelerine ve kişisel inançlarını güçlendirmelerine yardımcı olabileceği söylenebilir.

Sorumlu Yazar:
Mehmet KUMARTAŞLI
mehmetkmrtsl@hotmail.com

Anahtar kelimeler: Taekwondo, Sportmenlik, Empatik Eğilim.

Determination of the Multidimensional Sportsmanship and Empathetic Relationships of The Athletes Participating in Turkish Clubs Taekwondo Championships

Abstract

The aim of this study is to examine the multidimensional sportsmanship and empathic relationships of the athletes participating in the Turkish Club Taekwondo Championship. 350 athletes participated in the study, consisting of 174 men and 176 women. The study data were collected electronically using Google Forms. Data were collected from the athletes participating in the study using the Personal Information Form for variables such as gender, age, educational level, year of sports activity. The "Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale" (Sezen-Balçıkanlı, 2010), which is the Turkish adaptation of the multidimensional sportsmanship orientation scale developed by Vallerand et al. In 1997, was used. The other scale we have used is the "Empathic Tendency Scale" developed by Dökmen in 1988. In the analysis of the data "Independent Samples T-Test" and "One-Way Anova Test" were used. In order to find the difference between the variables, the Bonferonni Test was applied in post-hoc test. Correlation analysis was applied to determine the relationship status between the participants' multidimensional sportsmanship and empathic tendencies. While there was no difference in the multidimensional sportsmanship orientation and empathic tendency levels of the participants according to the gender variable $p>0.05$, the significance was found in the sports playing year and age variable $p<0.05$. As a result of the correlation analysis applied, it was seen that there is a relationships between multidimensional sportsmanship rates and empathic tendencies ($r=.333$, $p=.000$, $p<0.01$). In conclusion, it can be said that participants' high motivation levels and adopting sports as a lifestyle can help them improve their social behavior and strengthen their personal beliefs.

Keywords: Taekwondo, Sportsmanship, Empathetic Tendency.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
25.05.2023

Kabul Tarihi:
29.11.2023

Online Yayın Tarihi:
28.12.2023

Giriş

Spor, insanın bedensel, zihinsel, sosyal, kültürel ve ruhsal yönden gelişimine katkı sağlamayı amaçlayan etkinlikler bütünüdür. Bu faaliyetler, kişilik oluşumunu ve karakter özelliklerinin gelişimini destekleyerek, bilgi, hareket gibi kazanımlar sunarak ait olduğu topluluğa uyum sağlama sürecini kolaylaştırır (Şahan vd., 2008; Sunay, 2016).

Spor, sporcu diye tanımlanan kişi veya kişilerin belirli bir zaman ve mekânda, belirlenmiş etkinliklerin farklı formlarda hızlı şekilde amaca yönelik yapıldığı süreçleri kapsayan belirli bir organizasyon kapsamında devam ettirilen insan tutum ve davranışları olarak ifade edilmektedir. Spor, kişilerin şahsi karar ve mücadele güçlerinden istifade ederek başarı kazanmak, galip gelmek vb. için yaptığı kurallara dayalı faaliyetler olarak da ifade edilmektedir (Biçer, 2007).

Sportmenlik kavramı farklı kişiler tarafından çeşitli tanımlarla ele alınmıştır. Birçok yazar erdemli davranışlar sergilemenin sporun ruhuna uygun olduğu zaman sportmenliği kapsadığını ifade etmişlerdir. Sportmenlik kavramı değerlendirildiğinde ise karakter eğitimi, ahlaki değerlerin gelişimi ve etik değerler eğitimi spora katılımı tanımlayabilmek adına yeterli görülmektedir (Stewart, 2014).

Sportmenlik kavramı, adil biçimde yarışmak, haksız elde edilen üstünlüklerden kaçınmak, rakibinin fiziksel ve psikolojik dokunulmazlığına empati göstermek gibi insani değerlerin ön planda olduğu bir seviyeden yalnızca sportif kurallara uymanın sportmenlik olarak nitelendirildiği bir olgu haline dönüşmüştür (Yıldırım, 2005). Sportmenlik olgusu, belirli bir tavır ve fikir yapısının kabul edilmesini gerektiren bir kavramdır. Bu kavram, rakibe zarar verebilecek herhangi bir faaliyetten bilinçli bir şekilde kaçınarak, rakibin haklarını gözeterek centilmen bir tutumla mücadele etmeyi ifade eder. Hırslara kapılmadan, kendini kontrol altında tutarak sporun kurallarına uyum sağlamak da sportmenliğin önemli bir parçasıdır (Doğar ve Yağmur, 2019).

Spor ve dolayısıyla rekabetin empati üzerindeki etkileri, spor araştırmalarında sıklıkla incelenmektedir. Empati, bir bireyin başka birinin yerine kendisini koyarak olaylara onun tarafından bakması, onun his ve eylemlerini doğru anlaması ve hissetmesi, sonrasında da bu eylemi ona aktarması sürecidir. Rogers'un açıklamasına göre, empati oldukça çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Rogers, 1983). Spor ve empati ilişkisine dair yapılan araştırmalar, çoğu zaman rekabetin empati üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır (Shields ve Funk, 2015). Spor müsabakalarında kazanma hırsı, genellikle insan psikolojisinde öne çıkarak empati duygusunun gölgede kalmasına sebep olabilir. Spor camiasında yer alan herkesin birbirleriyle empati kurabilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle spor müsabakalarında aşırı kazanma hırsının baskın olmadığı, galibiyetin her şeyin üstünde tutulmadığı bir ortam, empati olgusunun gelişmesine de katkı

sağlayacaktır (Elik, 2017). Bu sebeple sporun tüm paydaşları arasındaki empati bağı güçlendirilmelidir.

Ülkemizde de dövüş sporlarının profesyonel bir biçimde bütün Dünyada olduğu gibi icra edilmeye başlamasından dolayı, mücadele sporları olarak tanımlanabilecek spor dallarına ilgi artmaktadır. Bu ilgi, mücadele sporları üzerine yapılan çalışmaların sayısını gittikçe artırmaktadır (Tekin ve diğerleri, 2010). Araştırmalar, mücadele sporlarıyla ilgilenmenin pozitif psikososyal sonuçlar içerdiğini göstermektedir (Akçakoyun vd., 2010).

Literatürde mücadele sporlarıyla ilgili birçok çalışma bulunmaktadır ancak taekwondo branşında sportmenlik düzeyleri ve empatik eğilimleri inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmanın amacı taekwondo sporu ile uğraşan üst düzey sporcuların sportmenlik ve empatik yönelim becerilerini incelemek, cinsiyet, spor yaşı, ve yaş durumu farklılıklarına göre sportmenlik ve empati düzeylerinde herhangi bir farklılığı ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışmamızın verileri 2023 yılında Türkiye Kulüpler Taekwondo Şampiyonası'na katılan taekwondocuların çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek amacıyla nicel araştırma tarama yöntemlerinden, kesitsel tarama modelinde anket çalışması yapılarak toplanmıştır .Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır

1. Katılımcıların yaş değişkeni açısından çok boyutlu sportmenlik düzeylerinde fark var mıdır?
2. Katılımcıların yaş değişkeni açısından çok boyutlu sportmenlik düzeylerinde fark var mıdır?
3. Katılımcıların spor yılı değişkeni açısından çok boyutlu sportmenlik düzeylerinde fark var mıdır?

Evren ve Örneklem

Araştırmada örnekleme oluşturan sporculardan toplanan bilgiler doğrultusunda, evren hakkında geniş kapsamlı değerlendirme yapabilmeye olanağı sağlayan araştırma metodu olan betimsel tarama yöntemi uygulanmıştır . Çalışma grubumuzu Türkiye'nin farklı bölgelerinde 2023 yılında Isparta ilinde yapılan Türkiye Kulüpler Taekwondo Şampiyonası'na katılan 174 erkek, 176 kadın toplam 350 sporcu oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verileri elektronik ortamda Google Formlar kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılan sporculardan cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, spor yapma yılı gibi değişkenlere yönelik Kişisel

Bilgi Formu ile veriler toplanmıştır. 18 yaşından küçük katılımcılar için veli izin belgesi 1997 yılında Vallerand ve diğerlerinin geliştirdiği çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeğinin “(Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS)” Türkçe uyarlaması olan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” (Sezen-Balçıkanlı, 2010) kullanılmıştır. Türkçe’ye uyarlaması yapılan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” 4 faktörlü bir yapı ve 20 maddeden oluşmaktadır. Çalışmamızda kullanacağımız verilerin “Cronbach Alpha” güvenirlik katsayısı .876 bulunmuştur. Kullanmış olduğumuz bir diğer ölçek ise Dökmen’in 1988 yılında geliştirdiği “Empatik Eğilim Ölçeği”dir. Bahse konu ölçek beşli likert tipte olup 20 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek puanlamasında “3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15.” sorular ters kodlanmış olup; ölçekten alınabilecek alt sınır 20, üst sınır ise 100 puandır. Çalışmamızda kullanacağımız verilerin “Cronbach Alpha” güvenirlik katsayısı .724 bulunmuştur.

Tablo 1

Ölçeklere İlişkin Güvenirlik (Alpha) Katsayıları

	N	Madde Sayısı	Cronbach Alpha (α)
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	350	20	.876
Empatik Eğilim	350	20	.724

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında, SPSS Statistics 23 programı kullanılarak istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine incelendiğinde +1.5 ve -1.5 değer aralığında olduğu tespit edilmiş olup, normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). İkili karşılaştırmalarda Bağımsız Gruplarda T-Test ve ikiden fazla karşılaştırmalarda ise One-Way Anova testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki farkı bulmak için ise Post Hoc Testlerinde Bonferroni Testi uygulanmıştır. Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik ve empatik eğilim durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 2

Normallik Tablosu

	Skewness	Kurtosis
“Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi”	-.451	-.108
“Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu”	-.694	-.272
“Kurallar ve Yönetime Saygı Alt Boyutu”	-.875	1.404
“Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu”	-1.356	1.168
“Rakibe Saygı Alt Boyutu”	-.563	.130
“Empatik Eğilim Ölçeği”	.905	.260

Tablo 2'ye göre, verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olduğundan, normal dağılım gösterdikleri kabul edilmiştir. Bu değerler Tabachnick ve Fidell'in 2013 yılında yaptıkları çalışmaya göre, verilerin dağılımının dengeli olduğunu göstermektedir

Tablo 3

Katılımcılara Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

	Değişken	F	%
Cinsiyet	Erkek	174	49.7
	Kadın	176	50.3
Yaş	15-18	168	48.0
	19-21	68	19.4
	22-24	62	17.7
	25 Yaş ve Üzeri	52	14.9
	Eğitim	Lise	200
	Lisans	150	42.9
Spor Yaşı	1-3 Yıl	48	13.7
	4-6 Yıl	82	23.4
	7-9 Yıl	84	24.0
	10 Yıl ve Üzeri	136	38.9
Toplam		350	100

Katılımcıların, 174'ü (%49.7) erkek, 176'sı (%50.3) kadın olmak üzere toplam 350 (%100) katılımcının, 168'inin (%48) 15-18 yaş aralığında, 68'inin (%19.4) 19-21 yaş aralığında, 62'sinin (%17.7) 22-24 yaş aralığında, 52'sinin (%14.9) 25 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların 200'ünün (%57.1) lise, 150'sinin (%42.9), ise lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu, 48'inin (%13.7) 1-3 yıl, 82'sini (%23.4) 4-6 yıl, 84'ü (%24.0) 7-9 yıl, 136'sının (%38.9) ise 10 yıl ve üzerinde spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Göre Bağımsız Örneklem T- Test Tablosu

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T	P
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	Erkek	174	21.46	3.08	3.597	.026*
	Kadın	176	22.15	2.64		
Kurallar ve Yönetime Saygı Alt Boyutu	Erkek	174	20.42	3.31	5.510	.005*
	Kadın	176	21.34	2.86		
Sporla Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	Erkek	174	23.18	2.33	14.625	.003*
	Kadın	176	22.32	3.05		
Rakibe Saygı Alt Boyutu	Erkek	174	18.43	4.78	.002	.433
	Kadın	176	18.83	4.85		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Erkek	174	83.48	9.94	.108	.281
	Kadın	176	84.64	10.04		
Empatik Eğilim Ölçeği	Erkek	174	66.04	8.72	.380	.133
	Kadın	176	67.47	9.17		

*P<0.05

Tablo 4 incelendiğinde, cinsiyet durumunda sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda anlamlılık saptanmıştır ($p<0.05$) Bu fark sosyal normlara uyum ve kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda kadınlar lehine iken, Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda erkekler lehine olduğu görülmüştür. Rakibe saygı alt boyutu, çok boyutlu sportmenlik yönelimi ve empatik eğilim düzeyinde anlamlılık saptanmamıştır $p>0,05$.

Tablo 5

Katılımcıların Spor Yapma Yıllarına Göre One-Way Anova Testi Sonuçları Tablosu

	Spor yaşı	N	\bar{X}	Ss	F	P	Post Hoc
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	^a 1-3 Yıl	48	21,63	2,83	1.673	.172	-
	^b 4-6 Yıl	82	21,27	3,24			
	^c 7-9 Yıl	84	21,88	2,56			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	22,15	2,85			
Kurallar ve Yönetime Saygı Alt Boyutu	^a 1-3 Yıl	48	21,63	2,08	1.719	.163	-
	^b 4-6 Yıl	82	20,90	2,60			
	^c 7-9 Yıl	84	20,36	3,33			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	20,93	3,53			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	^a 1-3 Yıl	48	23,88	1,44	4.190	.006*	a>b a>c
	^b 4-6 Yıl	82	22,51	2,69			
	^c 7-9 Yıl	84	22,19	3,10			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	22,84	2,82			
Rakibe Saygı Alt Boyutu	^a 1-3 Yıl	48	19,67	4,34	10.841	.000*	a>c b>c c<d
	^b 4-6 Yıl	82	18,73	3,90			
	^c 7-9 Yıl	84	16,21	4,93			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	19,69	4,92			
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	^a 1-3 Yıl	48	86,79	7,86	5.899	.001*	a>b c<d
	^b 4-6 Yıl	82	83,42	8,54			
	^c 7-9 Yıl	84	80,64	10,53			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	85,60	10,60			
Empatik Eğilim	^a 1-3 Yıl	48	64,58	8,37	8.727	.000*	a<d b<d c<d
	^b 4-6 Yıl	82	64,88	7,17			
	^c 7-9 Yıl	84	65,02	9,49			
	^d 10 Yıl ve Üzeri	136	69,74	9,09			

* $p<0.05$

Tablo 5 incelendiğinde, spor yapma yıllarına göre rakibe saygı, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutları ve empatik eğilim düzeyleri ve çok boyutlu sportmenlik yöneliminde anlamlılık görülmüştür .Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda 1-3 yıl ile , 4-6 yıl ve 1-3 yıl ile , 7-9 yıl arasındadır.Rakibe saygı alt boyutunda 1-3 yıl ile , 7-9 yıl, 4-6 yıl ile 7-9 yıl ve 7-9 yıl ile 10 yıl ve üzeri arasındadır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçek toplamında 1-3 yıl ile , 4-6 yıl, 7-9 yıl ile 10 yıl ve üzeri arasındadır. Empatik eğilim ölçek toplamında 1-3 yıl ile 10 yıl ve üzeri, 4-6 yıl ile 10

yıl ve üzeri, 7-9 yıl ile 10 yıl ve üzeri arasındadır **Kurallar** ve yönetime saygı ile sosyal normlara uyum alt boyutlarında ise anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 6

Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları Tablosu

	Yaş	N	\bar{X}	Ss	F	P	Post Hoc
Sosyal Normlara Uyum Alt Boyutu	a)15-18	168	21,96	2,78	3.547	.015	b>d
	b)19-21	68	20,91	2,97			
	c)22-24	62	21,74	3,14			
	d)25 Yaş ve üzeri	52	22,54	2,57			
Kurallar ve Yönetime Saygı Alt Boyutu	a)15-18	350	21,81	2,89	.660	.577	-
	b)19-21	168	21,12	2,94			
	c)22-24	68	20,62	3,31			
	d)25 Yaş ve üzeri	62	20,61	3,40			
Sporla Sorumluluklara Bağlılık Alt Boyutu	a)15-18	52	20,77	3,12	4.702	.003*	a>b c<d
	b)19-21	168	23,13	2,46			
	c)22-24	68	22,41	2,63			
	d)25 Yaş ve üzeri	62	21,74	3,53			
Rakibe Saygı Alt Boyutu	a)15-18	52	23,15	2,45	5.451	.001*	a<d b<d
	b)19-21	350	22,75	2,75			
	c)22-24	168	18,06	5,11			
	d)25 Yaş ve üzeri	68	18,03	5,10			
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	a)15-18	62	18,87	4,25	3.288	.021*	b<d
	b)19-21	52	20,96	3,24			
	c)22-24	350	18,63	4,82			
	d)25 Yaş ve üzeri	168	84,27	9,83			
Empatik Eğilim	a)15-18	68	81,97	10,24	12.486	.000*	a<d b<d c<d
	b)19-21	62	82,97	10,88			
	c)22-24	52	87,42	8,32			
	d)25 Yaş ve üzeri	350	84,06	10,00			

* $P<0.05$

Tablo 6 incelendiğinde, yaş durumuna göre sosyal normlara uyum, sporda sorumluluklara bağlılık, rakibe saygı alt boyutları ve çok boyutlu sportmenlik yönelimi ile empatik eğilim düzeylerinde anlamlılık tespit edilmiştir $p< 0.05$. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek toplamında 19-21 yaş ile 25 yaş ve üzeri arasında, empatik eğilim ölçek toplamında ise 15-18 yaş ile 25 yaş ve üzeri, 19-21 yaş ile 25 yaş ve üzeri, 22-24 yaş ile 25 yaş ve üzeri arasında anlamlılık görülmektedir.

Tablo 7

Katılımcıların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilimlerine İlişkin Korelasyon Tablosu

	Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	Empatik Eğilim
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	$\frac{r}{p}$ 1	
Empatik Eğilim	$\frac{r}{p}$.333** .000	1

**p<0.01

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasında ilişki olduğu görülmüştür ($r=.333$, $p=.000$, $p<0.01$). Pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Türkiye Kulüpler arası Tekvando Şampiyonası'na katılan sporcuların çok boyutlu sportmenlik ve empatik ilişkilerinin karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmaya 174 erkek, 176 kadın olmak üzere toplam 350 sporcu katılmıştır.

Çalışmamızda katılımcıların 174'ü (%49.7) erkek, 176'sı (%50.3) kadın olmak üzere toplam 350 (%100) katılımcının, 168'inin (%48) 15-18 yaş aralığında, 68'inin (%19.4) 19-21 yaş aralığında, 62'sinin (%17.7) 22-24 yaş aralığında, 52'sinin (%14.9) 25 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların 200'ünün (%57.1) lise, 150'sinin (%42.9), ise lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu, 48'inin (%13.7) 1-3 yıl, 82'sini (%23.4) 4-6 yıl, 84'ü (%24.0) 7-9 yıl, 136'sının (%38.9) ise 10 yıl ve üzerinde spor yaptığı görülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre, sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutları arasında anlamlılık tespit edilmiştir. Ataklı'nın (2022) yapmış olduğu çalışmada Judo sporcularının sportmenlik yöneliminin "kurallara ve yönetime saygı" alt boyutunda farklılaşmanın kadın sporcular yönünde olduğunu rapor etmiştir.

Karademir ve diğerlerinin (2021) yapmış olduğu "18-25 Yaş Müsabık Türk Taekwondo Sporcularının Fair Play Algılarının İncelenmesi" adlı çalışmada ise cinsiyet açısından bizim çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmüştür. Ulukan (2021) yapmış olduğu çalışmada da sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygıda erkekler lehine anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Bizim yapmış olduğumuz çalışmada ise Sporda sorumluluklara bağlılık düzeyinde erkekler lehine benzerlik görülmüş, rakibe saygı alt boyutunda benzerlik tespit edilmemiştir. ($p>0,05$). Bu sonuçlar, kendi yaptığımız araştırma ile kısmi benzerlik göstermektedir. Güllü ve Şahinin (2018) yapmış

olduğu Milli Güreşçiler üzerine yapılan çalışmada katılımcıların rakibe saygı alt boyutunda erkeklerin lehine anlamlı farklılık tespit edilmiş , bizim yapmış olduğumuz çalışmada ise , Sporda sorumluk alt boyutunda erkekler yüksek çıkmış, rakibe saygı alt boyutunda ise kadınlar yüksek çıkmıştır.

Spor yapma yılına göre sporda bağlılık, rakibe saygı alt boyutları ve çok boyutlu sportmenlik yönelimi ile empatik eğilim düzeylerinde anlamlılık görülmüştür ($p<0.05$) Sosyal normlara uyum yönetime saygı alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Dağ (2022) yapmış olduğu çalışmada da algılanan empatik ve sosyal öz yeterlik yaşa göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Ulukan (2021) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, 2 yıl boyunca spor yapanların diğer sporculara göre anlamlı bir avantaj elde ettikleri ve benzer sonuçlar elde edildiği ortaya çıkmıştır ($p<0.05$). Benzer şekilde, Karademir ve ekibinin (2021) çalışması, sporcuların aktif spor yılı değişkenine göre, rakibe saygı alt boyutunda 5 yıldan fazla sporculuk geçmişi olanların lehine anlamlı bir istatistiksel fark olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Gürpınar ve Kurşun (2013) yaptıkları araştırmada, basketbolcu ve futbolcuların sportmenlik yönelimlerini incelemişlerdir ve sonuç olarak aktif spor süresine göre belirgin şekilde farklılaşma olmadığı yönünde rapor ortaya koymuşlardır.

Yaş durumuna göre sosyal normlara uyum, sporda sorumluluklara bağlılık, rakibe saygı alt boyutları ve çok boyutlu sportmenlik yönelimi ile empatik eğilim düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ($p< 0.05$). Karademir ve diğerlerinin (2021) ortaya koyduğu araştırmada ise araştırma grubunun yaş değişkenine göre fair play algılarının olumsuz olduğu görülmüştür ($p>0.05$). Aynı şekilde Dağ (2022) yapmış olduğu çalışmada da spora katılım motivasyonu yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Literatürdeki farklı çalışmalarla bizim çalışmamız arasındaki farklılık; Farklı yaş grupları, farklı spor yaşı ve Branşları kapsamından kaynaklanmaktadır.

Çalışmamızda katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasında ilişki olduğu görülmüştür ($p<0.01$). Balçıkanlı ve Yıldırım tarafından (2011) yapılan çalışmada ise çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim arasındaki puan ortalamalarında anlamlılık bulunmamıştır.

Balçıkanlı ve Yıldırım tarafından (2011) futbolcular üzerine yapılan sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri üzerine yaptıkları bir çalışmada elde ettikleri sonuçlara göre, sporculardaki empatik düşünce düzeyinin yükselmesi ile birlikte, sporda sorumluluklara bağlılık ve alt boyutlarında anlamlılık olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulguları temel alarak, ahlaki davranışların sporcularda olumlu yönde etkilenmesinde empatinin önemli bir rol oynadığına dair bir sav ortaya koymuşlar ve sporcularda empati becerisinin kazandırılması önemi iler sürmüşlerdir.

Sporcular arasında empatik düşünce seviyesi arttıkça, sporda sorumluluklara bağlılık, kurallara uyum ve yöneticilere saygı düzeyleri de anlamlı bir şekilde yükselmektedir. Bunun yanı sıra, bakış açısı sahibi olma özellikleri de arttıkça, kurallara uyum seviyeleri de artmaktadır. Dolayısıyla sporcuların empati becerilerinin geliştirilmesi, ahlaki davranışları olumlu yönde etkileyecek ve sporcuların sorumluluk sahibi olma, kurallara uyma ve yöneticilere saygı gösterme gibi davranışlarını arttıracaktır. Sporcuların karşısındaki kişinin duygularını önemsemesi, yaptıkları işin insani yönüne vurgu yapması kişinin empati seviyesini de arttıracak ve olgunlaştıracaktır.

Sonuç olarak;

Sporcuların genel olarak sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu noktada öğrencilerin hayatları süresince paydaşlık güdülerinin üst düzeyde çıkması sporu yaşam tarzı olarak benimsemeleri, yüzleşecekleri eylemlerde empati ortaya koyacak ve böylelikle inançlarına ve hislerine olumlu katkısı ortaya çıkacaktır.

Yaş durumuna göre incelendiğinde sosyal normlara uyum ve sporda sorumluluklara bağlılık ile rakibe saygı alt boyutlarında çok boyutlu sportmenlik yönelimi ile empatik eğilim düzeylerinde anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır.

Sporcuların cinsiyet durumundan incelendiğinde sosyal normlara uyum alt boyutu açısından incelendiğinde kadınların düzeyi yüksek olduğu görülmüştür.

Spor yapma yılı açısından 5 yıl ve üzeri sporculuk geçmişi olanların rakiplerine daha saygılı oldukları rakibe saygı, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutları çok boyutlu sportmenlik yönelimi ile empati ilişkisinde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca spordaki etik hareketleri pozitif yönde etkileyen empatinin, sporcular ve bireylere de öğretilmesi gereken eylem olduğu görülmüştür.

Bu bilgiler ışığında;

- Sporcuların genel olarak sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yaptığımız çalışma ile sporcuların empatik eğilimlerinin daha çok önemsenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.
- Sporcularının birçoğunun elit performans yaşantılarından sonra hayatlarına antrenör olarak devam ettiği görülmüştür. Geçmişten gelen deneyim ve spor yaşantılarını sonraki nesillere en iyi şekilde aktarmaları sağlanmalıdır.
- Sporla yeni tanışan ve spora yeni başlayan bireylerin sportmenlik ile ilgili eylemleri içselleştirmesi sağlanmalıdır.

- Bu çalışmanın farklı spor branşları üzerinde uygulanmasında fayda sağlayacaktır.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 03.03.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 64/11

Kaynakça

- Akçakoyun, F., Çalışkan, E., ve Karlı, H. (2010). Dövüş ve takım sporcularının empati düzeylerinin karşılaştırılması. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 37-47.
- Ataklı, M. (2022). *Milli judocuların sosyal zekâları ile sportmenlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış. Yüksek Lisans Tezi Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Biçer, T. (2007). *Spor da duygu ve aklın yönetimi*. Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Dağ, M. (2022). *Temel ve savaş beden eğitimi dersi alan öğrencilerin spora katılım motivasyonları ile algılanan empatik ve sosyal öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitim ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Doğar, Y., ve Yağmur, M. (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı etkisinin incelenmesi (Kahramanmaraş İli Örneği). *Journal of History School*, 43, 1651-1665.
- Dökmen, Ü. (2019). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 21(1), 155-190.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi futbol takımlarında amatör futbol oynayanların sportmenlikleri ve empatik tekstil kıyafetleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güllü S., ve Şahin S. (2018). Milli güreşçilerin sportmenlik yönelim düzeyleri üzerine bir Araştırma. *Turkish Studies 2018. Social Sciences 13*(18), 705-718 Doi: [Http://Dx.Doi.Org/10.7827/Turkishstudies.14152](http://dx.doi.org/10.7827/Turkishstudies.14152)
- Gürpınar, B., ve Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176.
- Karademir T., Mikail Tel, Karademir M., ve Pakyardım C. (2021) *18-25 yaş müsabık türk taekwondo sporcularının fair play algılarının incelenmesi*. Tam Metin Sözel Sunum. 1. Uluslararası Spor ve Sosyal Bilimlere Multidisipliner Yaklaşım Kongresi.
- Rogers, C. R. (1983). Empatik olmak değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. Çeviri, Akkoyun F. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1) 103-121.
- Sezen-Balçıkınlı, G. (2010). Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Shields, D. L., ve Funk, C. D. (2015). Bredemeier BL. Contesting orientations: Measure construction and the prediction of sportpersonship. *Psychology of Sport and Exercise*, 2: 1-10.
- Sunay, H. (2016). *Spor yönetimi*. 2. Baskı. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Stewart, C. C. (2014). Sportsmanship, gamesmanship, and the implications for coach education. strategies. *A Journal For Physical And Sport Educators*, 27(3), 3-7. doi:10.1080/08924562.2014.938878
- Şahan, H., Akpınar, S., Ulukan, M., ve Akpınar, Ö. (2008). Spor-medya ilişkilerinde iletişim teknolojilerinin rolü. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 155-164.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon
- Tekin, G., Aykora, E., Bozacı, S., ve Eliöz, M. (2010). Dövüş ve takım sporcularının yalnızlık düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 28-36

- Ulukan, M. (2021). Farklı dövüş sporu yapan öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 52-62.
- Vallerand, R. J., Briere, N. M., Blanchard, C., ve Provencher, P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 3-16.
- Yıldıran, İ., ve Balçıkkanlı, S. (2006). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının sportmenlik ve profesyonellik arasında ikilem barındıran somut örnek olaylara yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, XI(3), 3 – 14.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.